

8. SUBT: Suchasna ukrainska bohoslowska terminolohiia: vid istorychnykh tradytsii do novykh kontseptsii // Materialy Vseukrainskoi naukovoï konferentsii. – Lviv, 1998. – 351 s.
9. SUM: Slovnyk ukrainskoi movy. T. I – XI. – K. : Nauk. dumka, 1970–1980. – 11 t.
10. Superanskaya A. V. Obschaya teoriya imeni sobstvennogo / A. V. Superanskaya. – M. : Nauka, 1973. – 366 s.
11. Wiggerhauser Beatrice Flurnamen als immaterielles Kulturgut. Ein Beitrag zur Erhaltung der Namenspraxis / Beatrice Wiggerhauser // NIKE Bulletin: Nationale Informationsstelle für Kulturgüter-Erhaltung, 2013. – S. 4-7.

МЕДІАОСВІТА ЯК СКЛАДОВИЙ КОМПОНЕНТ ЛІТЕРАТУРНОГО РОЗВИТКУ

Усатий Андрій В'ячеславович

кандидат педагогічних наук, доцент

Кафедра української та зарубіжних літератур

та методик їх навчання

Житомирський державний університет імені Івана Франка

usatij@i.ua

Стрімкий розвиток у сучасному світі інформаційно-комунікаційних технологій і медіа зумовив розвиток такого напрямку як медіаосвіта, оскільки потребує підготовки особистості для вмілого і безпечного користування.

Сучасна людина не може залишатися осторонь розвитку сучасних інформаційних потоків. Людство розвивається дуже швидко, і головна задача людини це вміти правильно і вчасно реагувати на ті зміни, які відбуваються навколо неї. Дедалі частіше з'являються нові види медіа, які ще вчора здавалися неможливими.

Головна складність сучасного школяра не в тому щоб отримати певну інформацію, а в тому аби визначити, яка інформація є потрібною та правдивою. Величезні нагромадження потоку інформації призводять до того, що учень губиться і стає жертвою неправдивих тверджень. На жаль багато сучасних інформаційних видань не завжди перевіряють свою інформацію на достовірність, тим самим піддають ризику людей, які користуються цими джерелами.

Діти повинні навчитися правильно і грамотно працювати з інформацією. У них не вистачає життєвого досвіду і тому вони наслідують яскраву картинку, яку пропонує їм те чи інше джерело. Саме тому слід впроваджувати медіаосвіту в урочну діяльність, яка вже стала частиною шкільних процесів у багатьох країнах світу, таких як США, Велика Британія, Німеччина, Франція та ін. Тепер прийшов час для України, щоб долучитися до цього списку. Завдання вчителів виховати

особистість, яка вдало зможе освоїти світ з усіма його змінами, а без правильної, грамотної роботи з інформацією це стає неможливим.

Попри досвід багатьох країн та впровадження даної системи Україні, це питання залишається актуальним і не до кінця визначеним. Аналіз шкільної практики свідчить, що під час навчання не враховуються можливості різних варіантів розв'язання проблеми; навчальна діяльність на уроках української літератури здійснюється переважно репродуктивними методами, які передбачають відтворення викладеного вчителем матеріалу чи прочитаних відомостей у підручнику, а не заохочують до самостійного усвідомлення та сприймання прочитаного тексту для його подальшого аналізу.

Зробивши узагальнення розвитку медіаосвіти, можна виокремити певні етапи її становлення. Спочатку вона була представлена у вигляді окремих напрямків, розвивалася у США, але стосувалася переважно навчання на спеціалізованих факультетах і не була масово розповсюджена.

На початку 60-х років ХХ століття медіосвіта розвивається в педагогічний напрям у провідних країнах світу. Її метою було допомогти студентам, школярам краще орієнтуватися в інформаційному просторі та загалом адаптуватися до світу медіа культури. Інтенсивному розвитку медіаосвіти в багатьох країнах сприяла експансія американських засобів масової комунікації: багато європейських медіапедагогів почали розвивати критичне мислення учнів, для того, щоб допомогти їм протистояти впливу заокеанської масової культури.

Медіаосвіта тісно пов'язана не тільки з педагогікою і художнім вихованням, але і з мистецтвознавством (кінознавство, літературознавство, театрознавство), культурологією, історією світової художньої культури і мистецтва), психологія (психологія мистецтва, художнього сприйняття, творчості) та інші. У відповідь на запити сучасної педагогіки у розвитку особистості медіаосвіта відповідно розширює спектр методів і форм проведення занять з учнями. Власне комплексне вивчення преси, кінематографа, телебачення, відео, реклами, інтернету, віртуального комп'ютерного світу (що синтезує риси майже всіх традиційних засобів масової комунікації) допомагає виправити, наприклад, такі істотні недоліки традиційної художньої освіти, як одностороннє, ізольоване одне від одного вивчення літератури, музики або живопису [3, с. 9].

На перший план діалогічну концепцію освіти висуває В. Білблер, де ідея освіченої людини змінюється ідеєю людини культури, для якої важливі не готові знання, вміння і навички, але культура їх формування і зміни, трансформації, перетворення, вміння змінювати і оновлювати свої знання. Тому сучасний освітній процес має передбачати поглиблене освоєння ведення діалогів, так як діалог – це не просто найкращий шлях до оволодіння істиною, не тільки евристичний значимий прийом більш ефективного засвоєння знань, умінь, але і суть самої думки.

На сьогоднішній день в медіаосвітньому процесі України можна виділити кілька конкуруючих наукових груп: розвиток синтезу медіаосвіти та журналістики (Академія української преси: колектив дослідників під керівництвом В. Іванова); розвиток медійної екології, захист аудиторії від шкідливих медійних впливів

(Інститут медіаекології при Львівському національному університеті); розвиток медіадидактики (колектив медіапедагогів-дослідників під керівництвом Г. Онковіч); розвиток соціокультурної моделі медіаосвіти (колектив педагогів-дослідників під керівництвом Л. Найдьоновой); розвиток естетичного сприйняття і смаку школярів і студентів (Національна асоціація діячів кіноосвіти і медіапедагогіки України).

Існує декілька підходів до використання засобів масової комунікації та інформації: – інтеграційний (через уже наявні навчальні предмети); – факультативний (через роботу факультативів, гуртків, клубів); – спеціальний (введення нового предмету, спецкурсу) [1].

Медіа, які об'єднані з навчальним процесом допомагають його покращити, універсальні у використанні, підходять вимогам викладачів та потребам учнів, виступають опорою для навчальної програми.

При індивідуалізації навчання кожен учень опановує зорієнтовану конкретно на нього діяльність, як наслідок пробуджується мисленнєвий процес, реалізуються пізнавальні потреби, активізується творче мислення, учні самостійно контролюють темп засвоєння матеріалу, який безпосередньо проявляється на уроках.

Традиційна система навчання спрямована на заучування матеріалу, орієнтацію на відмінні оцінки та отримання хороших результатів на екзамені, ЗНО, в той час як інтеграція інформаційних технологій дає поштовх до розуміння матеріалу, до підвищення активності пізнання.

Чи не найяскравішим способом відобразити вплив медіаосвіти в початковому процесі є література. В. Сухомлинський писав про те, що «читання як джерело духовного збагачення не зводиться до вміння читати: з цього вміння воно тільки починається...» Тому головною метою літератури є не навчити учнів читати, допомогти учневі на сторінках книжок почати самостійну діяльність, самоосвіту, самовиховання.

Для гармонійного розвитку особистості важливою є висока культура читання, якщо в учня сформовані читацькі вміння, то це допомагає йому розуміти зміст твору, обмірковувати прочитане і аналізувати ситуацію, співвідносити прочитане з своїм життям та навколишнім світом, висловлювати власну думку щодо прочитаного, а головне використовувати прочитаний матеріал у власному житті.

Під поняттям «компетентний читач» розуміємо читацьку кваліфікацію учнів із середніми здібностями, яка, проте, забезпечує повне засвоєння шкільного курсу літератури [2]. Компетентний читач здатний сприймати емоційно-образний склад художнього твору, засоби вираження і зображення. В учня повинна бути розвинена уява для того, щоб краще бачити образи, він повинен розуміти певні нюанси художнього твору і мати необхідний рівень літературознавчих знань. Такий читач повинен володіти великим спектром емоцій, він готовий співпереживати, запам'ятовувати ключові моменти, добре розумітися в мові твору, притаманній стильовій манері автора та певних періодів.

Медіаосвіта спрямована на те, щоб учень міг аналізувати побачене, почуте, а урок літератури допомагає аналізувати прочитане і все це учень повинен співставити зі своїм життям, навчитися оцінювати інформацію різноманітно. Компетентний читач повинен також створювати якісні тексти. Так як медіаосвіта вчить ретельно відбирати інформацію з різних джерел і компонувати її в текст, так і література вчить яскраво виражати свої думки у текстовій формі.

Будь-який медіапродукт є сконструйованою реальністю, в чому однозначно збігається з літературним твором. Одна із складових медіаосвіти, медіаграмотність, дає можливість усвідомлювати такі штучні конструкції та розуміти принципи їх створення.

Ставлення до навколишнього світу більшою мірою залежить від отриманої інформації, чи то з літературного твору, чи то з медіа ресурсів, обидва формують наше відчуття реальності. Читачі отримують інформацію на основі якої формується їх уявлення про світ, не залежно від джерела надходження, отримавши її учень інтерпретує та надає їй сенс сприсяючись на власний досвід.

Будь який медійний чи літературний продукт є пропагандою певних якостей, поведінки, цінностей. Читач сам обирає що наслідувати, а що залишити поза своєю увагою.

Кожен медіа контент має свою естетичну форму, як і літературний твір, він повинен приносити задоволення від змісту та форми.

У своїх працях Г. Полічко виділяє чотири рівні художнього сприйняття: перший рівень або найнижчий – рівень первинного сприйняття, коли засвоюється тільки фабульна сторона твору. Ми визначаємо цей рівень як рівень фабульного сприйняття; другий – більш складний – шлях від складу подій – до осмислення їх, від фабули до сюжету. Сюжет, або осмислена фабула, стає таким через сукупність виразних засобів конкретного мистецтва. Осмислення автором фабули, перетворення її в даний сюжет даного твору здійснюється через конкретику художніх засобів даного мистецтва. Таке поєднання виразних засобів в процесі побудови сюжету з фабульних подій структуралісти називають «синтаксисом». Ми запозичуємо цей термін для позначення сукупності виразних засобів даного мистецтва, що зумовили перехід від фабули в сюжет. Цей рівень носить в дослідженні найменування сюжетно синтаксичного сприйняття; третій рівень – наступний етап сприйняття – це освоєння твору як авторської моделі світу, авторської концепції; четвертий рівень, вищий. Це рівень інтерпретації твору, коли відбувається «переплавлення» естетичної інформації в особистісні якості, через твір, через авторську концепцію – до роздумів про життя, про буття в найвищому сенсі слова. Інтерпретація сприйманого твору здійснюється на будь-якому рівні сприйняття, але тільки після освоєння авторської концепції може бути здійснено по-справжньому творче, непримітивне тлумачення твору [5].

Нами враховувалася також класифікація рівнів медійного сприйняття, розроблена Е. Бондаренко: 1) побутовий рівень сприйняття (обмежений побутовими мотивуваннями сюжету, характерів персонажів); 2) рівень соціуму (даються більш глибокі характеристики персонажів і психологічні мотивування

вчинків, є поняття про розрахунок екранного твору на певну аудиторію); 3) рівень художнього образу (детальна характеристика екранного образу, його складових, екранне видовище як вид тексту – виділення смислових одиниць оповідання, характеристика їх взаємодії: увага до вибору акторів, характеру зйомки, освітлення, колірного рішення, монтажу); 4) рівень розуміння авторської концепції (вміння робити висновки про те, яку ідею хотів висловити автор, виходячи з конкретної системи художньої образності даного твору); 5) рівень виникнення власної концепції (власних умовиводів) з приводу зачепленої автором проблеми і полемічного діалогу з авторською концепцією твору [4, с. 12].

Своїми завданнями та принципами медіаосвіта щільно пов'язана з літературою. На уроках літератури ми виховуємо компетентного читача, який піддає критиці отриману інформацію і розуміє, що матеріал поданий в медіа не завжди слід сприймати однозначно. Важливо відфільтровувати інформацію, література впливає на емоційну сферу людини, тому використання медіа матеріалів забезпечує підключення образного сприйняття.

Завдяки використанню медіаресурсів на уроках літератури активізується процес адекватного навчання та використання матеріалів. Цей процес є більш образним, емоційним, а також охоплює різні види пам'яті. Тут реалізується естетична функція навчання, так як урок із застосуванням медіаресурсів орієнтується на літературно-художній матеріал, а художнє слово, яке ми чуємо з екранів, як відомо, несе в собі яскраво виражену естетичну функцію.

Методика розробки уроків із застосуванням медіаресурсів, дає змогу, поєднати просту навчальну інформацію із застосуванням нових інформаційних технологій.

Медіаосвіта в сучасному світі розглядається як процес розвитку особистості за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів, навчання різним формам самовираження за допомогою медіатехніки. Здобута в результаті цього процесу медіаграмотність допомагає людині активно використовувати можливості інформаційного поля – телебачення, радіо, відео, кінематографа, преси, Інтернету.

Список використаних джерел

1. Задорожна І Т., Кузнецова Т. В. Медіаосвіта // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / Гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 440 с.
2. Коваленко В. С. «ІКТ у науково-методичній роботі» // Науковометодичному журналі «Відкритий урок: Технології. Досвід. Розробки». – 2014. – № 5. – С. 18 – 24.
3. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: Посібник для вчителя / За ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза – К.: Центр вільної преси. Академія української преси, 2016. – 201 с. – С. 6.

4. Чашко Л.В. Телебачення – важливий засіб виховання / Л. В. Чашко // Початкова школа. – 1977. – № 2. – С. 52 – 58.
5. Череповська Н. І. Медіаторчість як соціально-психологічний ресурс особистості. Типологія відео сприймання: зб. наук. праць Інституту психології АПН «Актуальні проблеми психології» у 12 т. // Н. І. Череповська. – Київ, 2010. – 155 с.

РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Хайдер Єлена Мирославівна

кандидат філологічних наук, доцент,
Київський університет імені Бориса Грінченка

Фахівці, які володіють здібностями та навичками, що дозволяють професіоналу бути більш маневреним і успішним в сучасних умовах ринкових відносин, ефективно здійснювати велику кількість трудової діяльності, будучи при цьому досить соціально адаптованим, користуються у сучасному суспільстві великим попитом.

Перспективи розвитку освіти зумовлені як використанням інноваційних методів і технологій у змістовності навчального процесу, так і зростанням професійної компетентності викладача. Останнім часом у психолого-педагогічних дослідженнях особливої актуальності набуває питання формування професійно компетентного фахівця у будь-якій сфері сучасного виробництва. У сучасному соціальному середовищі соціопсихологічна модель компетентного фахівця акцентує увагу на таких психологічних якостях особистості, як автономне використання знань та навичок, самостійність у вирішенні складних проблем, дисциплінованості, здатності до злагодженого спілкування, управління особистим спілкуванням у колективі, внутрішній потребі в саморозвитку.

Комунікаційний процес має велике значення в реалізації однієї з важливих функціональних властивостей професійної компетентності, а саме інтегруванню розвитку творчих здібностей, тому винахідливе спілкування відбувається іноземною мовою як на внутрішньому, так і на міжкультурному рівні.

Оскільки відмінною рисою сучасного розвитку економіки й бізнесу є наявність спільних підприємств та різного роду зв'язків з іноземними партнерами, то важко уявити спілкування з персоналом без знання іноземної мови. Очевидним є факт того, що для сучасних керівників англійська мова – це не розкіш, а інструмент для ефективної роботи в професійній сфері.

Компетентність можна розглядати як сформованість здатності до якісної діяльності працівника в галузі конкретної дисципліни, застосування певних спеціальних знань, умінь, способу мислення, усвідомлення відповідальності за власні дії, спрямовані на організацію та застосування творчих здібностей в професійній сфері. Процес спілкування має важливе значення в реалізації